صداهای زنان برای صلح همه‌شمول و پایدار
د ټول‌شموله او تلپاتي سولې لپاره د ښځو غږونه
Women's Voices for an Inclusive and Sustainable Peace

خلاصه صلح زنان

قانون امر به معروف و نهی از منکر و تأثیر آن بر زنان و جوامع آنها

دسمبر ۲۰۲۴ - فبروری ۲۰۲۵

خلاصه :

- در مجموع از ۷۲۲۳ زن از ۳۲ ولایت افغانستان نظرسنجی شدند تا ارزیابی شود که اجرای قانون امر به معروف و نهی از منکر بر زنان، دختران و جوامع آنها تأثیر گذاشته است.
- اکثر پاسخ دهندگان از زمان معرفی قانون، تغییرات رفتاری منفی در جوامع خود گزارش دادند، چنانچه (۵۵.۵۹٪) متوجه تأثیرات منفی در مقایسه با تنها(۲۷.۸۳٪) که هرگونه تغییر مثبتی را مشاهده کردند، شدند .
- بیشترین حوزه زندگی که به دلیل اجرای این قانون تحت تأثیر قرار گرفته است، توانایی زنان در جستجوی شغل (۳۲.۴۷٪) و پس از آن دسترسی به آموزش غیررسمی (۲۴.۴۹٪)، دسترسی به فضاهای عمومی (۱۸.۴۴٪) و دسترسی به مراقبت‌های صحی (۸٪) بوده است .
- وقتی از آنها پرسیده شد که چگونه روال روزانه خود را برای جلوگیری از تعامل با محتصبین تغییر داده‌اند،(۴۸.۸۹٪) گفتند که اکنون حجاب کامل از جمله نقاب میپوشند و (۱۹.۸۳٪) اظهار داشتند که دیگر بدون محرم از خانه خارج نمیشوند. در همین حال،(۲۱.۴۶٪) هیچ تغییری در روال خود گزارش نکردند، که نشان میدهد اقلیتی از آنها تحت تأثیر قرار نگرفته اند یا طبق معمول به کار خود ادامه میدهند

سوال اول: از زمان اعلان قانون امر به معروف کدام تغییرات رفتاری را در بین افراد جامعه مشاهده کرده اید؟

سوال دوم: اجرای قانون امر به معروف بر کدام جنبه های زندگی شما تأثیر گذاشته است؟

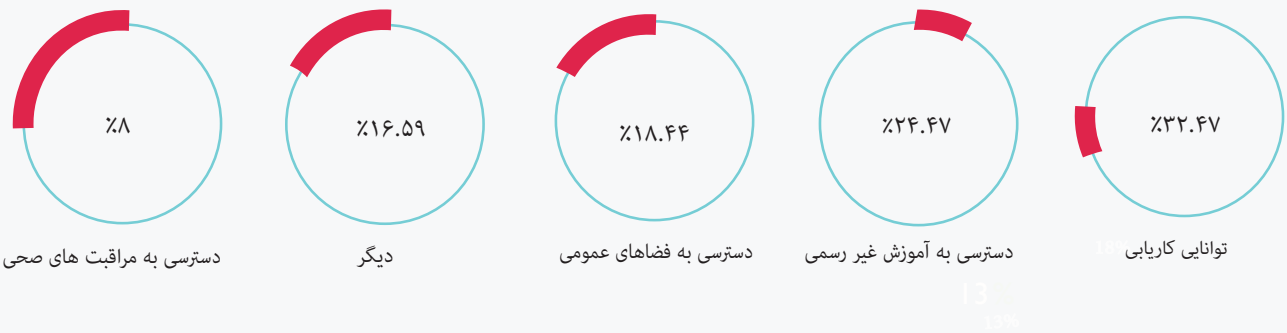

سوال سوم: برای جلوگیری از روبرو شدن با محتسبین قانون امر بالمعروف، برنامه روزانه خویش را چگونه تغییر داده اید؟

سوال چهارم: مسؤلین ولایت شما قانون امربه معروف را به کدام شیوه ها عملی مینمایند؟

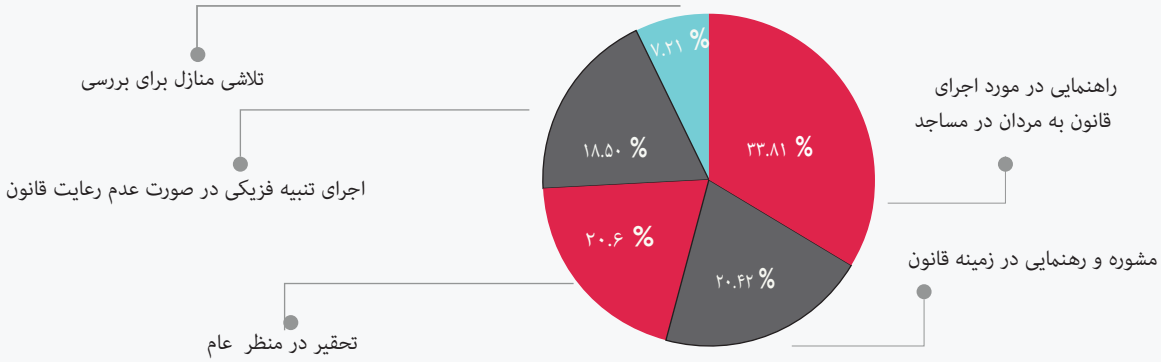

یافته‌های کلیدی بحث های گروپی متمرکز

۱. تغییرات در روال روزانه و اجتناب از مقابل شدن با محتصبین قانون

از زمان اجرای قانون امر به معروف و نهی از منکر، زنان در سراسر افغانستان تغیرات شدیدی را در زندگی روزمره خود تجربه کرده‌اند. در تمام ولایات - چه در مناطق شهری و چه روستایی - شرکت کنندگان بحث گروپی محدودیت‌های شدید را در گشت و گذار، اشتغال، آموزش و دسترسی به فضاهای عمومی تذکر دادند. یکی از شرکت کنندگان توضیح داد: «در ولایت بغلان، زنان قبلاً حجاب را رعایت میکردند، اما اکنون حتی لباس‌های رنگارنگ نیز ممنوع است. آنها شما را مجبور میکنند برای مسائل جزئی مربوط به پوشش، از تکسی پیاده شوید» (بغلان، بحث متمرکز گروپی).

اکنون زنان ملزم به پوشیدن حجاب کامل یا برقع، اغلب با دستکش و ماسک هستند و باید هنگام خروج از خانه با یک محرم مرد همراه باشند. حتی هنگام رعایت این قانون، زنان اغلب توسط محتصبین قانون مورد آزار و اذیت یا توقف قرار میگیرند. در نتیجه، بسیاری از زنان بیرون رفتن از منزل را به نیازهای ضروری خویش محدود ساخته اند یا بطور کلی از بیرون رفتن اجتناب میکنند. موارد مانند حضور در مؤسسات آموزشی غیررسمی (کورس های آموزشی)، مراقبت‌های صحی، گرفتن اسناد رسمی اکنون دشوار یا غیرممکن است. در حالیکه آموزش رسمی برای دختران بالاتر از صنف ششم از ماه سپتمبر ۲۰۲۱ ممنوع شده است، شرکت کنندگان از افزایش مشکلات دسترسی به فضاهای آموزشی غیررسمی مانند مدارس زیرزمینی، برنامه‌های آنلاین و تدریس خصوصی خبر دادند.

بسیاری از زنان - به ویژه آنهایی که سرپرست مرد ندارند - شغل خود را از دست داده‌اند. یکی از شرکت کنندگان از ولایت کنر گفت: «اکنون، حتی برای نیازهای فوری صحی، نمیتوانیم بدون محرم بیرون برویم. انگار در خانه‌های خود زندانی هستیم» (کنر، بحث گروهی متمرکز). این محدودیت‌ها عمیقاً بر سلامت روانی زنان و دختران تأثیر گذاشته است. شرکت کنندگان زندگی خود را منزوی، اضطراب آور و شبیه به زندگی تحت نظارت مداوم توصیف کردند. در ولایات مانند بامیان و بادغیس، قوانین سختگیرانه پوشش روی - حتی برای داکتران و معلمین - اجرا میشود. در مجموع، این قانون نه تنها آزادی گشت و گذار زنان، بلکه توانایی آنها برای زندگی با عزت و استقلال را نیز محدود کرده است.

۲. روش های اجرآ قانون و تأثیرات آن

اجرای قانون بطور گسترده اجباری، غیرقابل پیشبینی و خشونت آمیز توصیف گردید. زنانیکه به نظر میرسد این قانون را نقض کرده‌اند، با آزار و اذیت کلام، تحقیر در منظر عام، آزار و اذیت فیزیکی، حبس و مجازات مالی مانند از دست دادن شغل یا عدم پرداخت حقوق مواجه میشوند. حتی تخلفات جزئی - مانند تنظیم ماسک صورت یا «پوشیدن روسری رنگارنگ - میتواند منجر به مجازات شدید شود. یکی از شرکت کنندگان گفت: «آنها یک دختر ۱۳ ساله را به دلیل نداشتن حجاب درست، زندانی کردند (پکتیا، بحث گروهی متمرکز) عدم هماهنگی در اجرا قانون، ترس را بیشتر میکند و بسیاری از زنان را وادار به خودسانسوری یا محدود کردن رفتار خود به صورت پیشگیرانه میکند .

شرکت کنندگان گزارش دادند که اجرا قانون اغلب با «نصیحت» یا هشدارهای کلامی شروع میشود، اما به سرعت به تنبیه جسمانی، بازداشت و در برخی موارد، ناپدید شدن اجباری تبدیل میشود. چنانچه یکی از شرکت کنندگان توضیح داد: «آنها ابتدا هشدار میدهند، سپس تهدید میکنند، سپس شما را مورد لت وکوب قرار میدهند. زنی را که من میشناسم که پس از دستگیر شدن ناپدید شد. بقیه زنان نیز هرگز به حالت قبل برنمیگردند» (بامیان، بحث گروهی متمرکز). خویشاوندان مرد اغلب مسئول بدرفتاری زنان شناخته میشوند. چندین شرکت کننده گزارش دادند که شوهران یا برادرانشان بازداشت یا تهدید شده‌اند. یکی از شرکت کنندگان از ولایت بادغیس اظهار داشت: «حتی، خویشاوندان مرد ما اگر ما بدون حجاب دیده شویم، تهدید یا زندانی میشوند. ما دائماً تحت نظر هستیم.» برخی نیز موارد خودکشی و آسیب‌های شدید ناشی از فشار روانی را بازگو کردند. در چند مورد، گزارش شد که مأموران زن که با محتصبین کار میکنند، در مجازات سایر زنان شامل بوده اند و اعتماد را در جوامع، از جمله در میان زنان، بیشتر از بین برده اند .

۳. نقش مساجد و اطاعت مردان

مساجد نقش محوری در ستراتیژی اجرای احکام طالبان دارند. از طریق خطبه های روز جمعه و گردهمایی های اجتماعی، به مردان دستور داده میشود که زنان را در خانه های خود نظارت و کنترول کنند. این پیام ها معمولاً بر حجاب، محدودیت در رفت و آمد زنان و لزوم قیمومیت مردان تأکید دارند. امامان مساجد به عنوان وسیله عمل میکنند و خطبه های از قبل تهیه شده را ارائه مینمایند که پالیسی های طالبان را تحت پوشش مذهبی تقویت میکند. به مردان صریحاً هشدار داده میشود که در صورت نافرمانی زنان خانواده شان، با عواقبی - از شرم اجتماعی گرفته تا زندان مواجه خواهند شد. این رویکرد، مرد ها را بدون در نظرداشت از اعتقادات شخصی شان، به عوامل اصلی اجرای قانون تبدیل کرده است. همانطور که یکی از شرکت کنندگان توضیح داد، «مردان ما این قوانین را نه به این دلیل که به آنها اعتقاد دارند، بلکه به این دلیل که از شرمساری یا زندانی شدن ترس دارند، رعایت میکنند» (بلخ، بحث گروهی متمرکز). در برخی مناطق، امامان مساجد با جمعآوری سوابق حضور و غیاب و نظارت بر اینکه آیا زنان خانواده کار میکنند یا بدون همراه از خانه خارج میشوند، پا فراتر میگذارند. برای بسیاری از مردان، رعایت قانون بیشتر ناشی از ترس و بار حفظ آبروی خانواده است تا اعتقاد مذهبی.

۴. رعایت، ترس و عدم حمایت بنیادی

رعایت قانون امر به معروف و نهی از منکر توسط زنان عمدتاً ناشی از ترس - از خشونت، بی‌آبرویی خانواده یا از دست دادن معیشت - است. در حالیکه بسیاری از شرکت کنندگان اعتقاد به حیا را به عنوان بخشی از ایمان خود ابراز کردند، اما این را به وضوح از ماهیت اجباری و تنبیهی اجرای فعلی متمایز کردند. "برخی از ما هنوز میخواهیم کار کنیم تا به خانواده‌های مان کمک کنیم. بنابراین، ما از قوانین پیروی میکنیم - نه از روی اعتقاد، بلکه به این دلیل که چاره‌ای نداریم" (بلخ، بحث گروپی متمرکز)

فراتر از فشار اجتماعی، زنان همچنین بی اعتمادی تقریباً کاملی را نسبت به میکانیزم قانونی طالبان ابراز کردند. سیستم های شکایت بطور گسترده غیرقابل دسترس، ناکارآمد و خطرناک تلقی میشوند. زنانی که سعی میکنند تا ازار و اذیت گزارش دهند، اغلب مورد سرزنش یا مجازات قرار میگیرند و این امر حس ناتوانی را تقویت میکند. چندین شرکت کننده شرح دادند که چگونه حتی زنانی که پس از بازداشت بیگناه شناخته میشوند، همچنان از انگ اجتماعی طولانی مدت رنج میبرند. در نتیجه، اکثر زنان از ثبت شکایت بطور کلی اجتناب میکنند و سیستم فعلی را نه حمایت کننده و نه عادلانه میدانند .

روش:

این خلاصه، داده های جمعآوری شده از طریق طرح بشنو را ارائه میدهد. با استفاده از یک نظرسنجی آنلاین متشکل از چهار سوال چند گزینه ای و بسته، ما با ۲۷۹۱ پاسخ دهنده در[1] ۳۲ که در[2] ۲۵ ولایت انجام شد، به دست آمدند. اکثر پاسخ دهندگان بین ۱۸ تا ۳۵ سال سن (KII) ولایت مصاحبه نمودیم. ۴۴۳۲ پاسخ دهنده دیگر نیز از طریق مصاحبه با آگاهان کلیدی در ۲۵ ولایت انجام دادیم که در مجموع (WPC) داشتند. برای تعمیق تجزیه و تحلیل یافته های کمی، ما همچنین بحث‌های گروهی متمرکز را با اعضای حلقه های صلح زنان بشنو شامل ۵۱۴ زن بودروش بشنو به گونه طراحی گردیده که از شمول و مشارکت زنان متنوع از تمام پیشینه های جمعیتی و منطقه اطمینان حاصل شود. در نتیجه، در این نظرسنجی، داده های ۱۲ ولایت، از جمله بلخ، بامیان، دایکندی، هرات، جوزجان، کندهار، پکتیا، فراه، فاریاب، بغلان، بادغیس و کابل، از آستانه سطح اطمینان ۹۰٪ برای نمایندگی فراتر رفت.

درباره ما:

بشنو یک پلتفورم دیجیتالی است که صدای زنان و دختران افغانستان را به صورت زنده و در موضوعات متنوع ثبت مینماید. همانطور که در نامش نیز منعکس شده است، بشنو در زبان دری به معنای «گوش دادن» است و برای اطمینان از اینکه روند «گوش دادن» به زنان افغان نه به عنوان یک رویداد یکباره، بلکه به عنوان بخش جدایی ناپذیر از تمام بحث‌ها، پلتفورم ها و فرآیندهای تصمیم گیری ملی و بین المللی دیده شود، توسعه داده شده است .

۱سروی‌های تلفنی در ولایات بدخشان، بادغیس، بغلان، بلخ، بامیان، دایکندی، فراه، فاریاب، غزنی، هلمند، هرات، جوزجان، کابل، وردگ، کندهار، کاپیسا، کنر، کندز، لوگر، ننگرهار، نیمروز، نورستان، پکتیا، پنجشیر، پروان، سمنگان، سرپل، تخار، غور، خوست، لغمان، پکتیکا انجام شد

۲ مصاحبه‌های کلیدی و گروه‌های بحث متمرکز در ولایات هرات، پکتیا، بلخ، جوزجان، بامیان، دایکندی، ننگرهار، کندهار، نیمروز، بادغیس، کاپیسا، کابل، غزنی، پروان، نورستان، بدخشان، بغلان، فراه، سمنگان، سرپل، کنر برگزار شد.